

De twintigste liep Lenz door de bergen. De toppen en hooggelegen vlaktes in de sneeuw, de dalen beneden grijs gesteente, groene vlaktes, rotsen en sparren. Het was kil, het water sijpelde langs de rotsen en sprong over de weg. Zwaar hingen de sparrentakken omlaag in de vochtige lucht. Aan de hemel dreven grauwe wolken, maar dicht opeen en de nevel trok zwaar en dampend door het struikgewas, zo traag, zo plomp. Onverschillig stapte hij door, de weg interesseerde hem niets, nu eens omhoog, dan weer omlaag. Van vermoeidheid had hij geen last, alleen vond hij het af en toe vervelend dat hij niet op zijn hoofd kon lopen. In het begin benauwde het hem, als het gesteente zo versprong, het grauwe bos onder hem beefde en de nevel nu eens de vormen opslokte, dan weer de enorme partijen half onthulde; het bekleemde hem, hij zocht naar iets, als naar een verloren droom, maar hij vond niets. Alles leek hem zo nietig, zo dichtbij, zo nat, hij wilde de aarde wel bij de kachel zetten, hij begreep niet dat hij zoveel tijd nodig had om een helling af te dalen, een verafgelegen punt te bereiken; hij dacht dat hij dit alles met een paar afgemeten passen moest kunnen. Slechts af en toe, als de storm de wolkenmassa de dalen in dreef en de damp uit het woud omhoog-

kwam, en de stemmen rond de rotsen ontwaakten, het ene moment als wegstervende donderslagen, dan weer als aanzwellend gebruis, met klanken die wild jubelend de aarde leken te bezingen, en wanneer de wolken als wilde paarden hinnikend aan kwamen stormen, en de zonneschijn hier tussendoor zwierf en zijn blinkend zwaard over de sneeuwvlaktes trok, zodat een fel, verblindend licht over de toppen de dalen insneed, of als de storm de wolken omlaag dreef en ze een lichtblauw meer introk, als de wind ging liggen en van diep beneden, uit de kloven, uit de toppen van de sparren, als een wiegelied en klokkenspel weer omhoog gonsde, en tegen het diepe blauw een zachtrood opklom, en kleine wolkjes op zilveren vleugels langstrokken, en alle bergtoppen, scherp en stevig, glansden en schitterden tot ver in het land, – dan stak hem dat in het hart, hij stond, hijgend voorovergebogen, zijn ogen en mond opengesperd, hij vond dat hij de storm in zich opzuigen, alles omvatten moest; hij strekte zich uit en lag op de aarde, hij wrong zich het heelal in, het was een lust die hem pijn deed; of hij stond stil, legde zijn hoofd op het mos en sloot zijn ogen half; dan trok het ver van hem weg, de aarde week onder hem, werd klein als een dwaalster, en dook in een bruisende stroom die als een klare vloed onder hem doorliep. Maar dit waren maar momenten; even later richtte hij zich nuchter weer op, stevig, rustig, alsof een schimmenspel langs hem heen was getrokken; hij wist nergens meer van. Tegen de avond kwam hij in het hoogste deel van de bergen, op het sneeuwveld, vanwaar men weer afdaalde naar de vlakte in het westen; boven

ging hij zitten. Het was tegen de avond rustiger geworden; de wolken lagen strak en onbeweeglijk in de lucht, zover het oog reikte, niets dan bergtoppen, vanwaar zich naar beneden toe grote vlakken uitspreidden, en alles zo stil, grijs, schemerig; hij begon zich vreselijk eenzaam te voelen, hij was alleen, heel alleen, hij wou tegen zichzelf praten, maar hij kon het niet, hij durfde nauwelijks te ademen, het buigen van zijn voet klonk als donderde het onder hem, hij moest gaan zitten; in dit niets werd hij gegrepen door een naamloze angst, hij was in de leegte, met een ruk stond hij op en ijlde de helling af. Het was donker geworden, hemel en aarde smolten ineen. Het leek of iets hem achterna zat, alsof hem iets vreselijks moest overkomen, iets wat mensen niet verdragen kunnen, alsof de waanzin op paarden achter hem aanjoeg. Eindelijk hoorde hij stemmen, hij zag lichtjes, hij voelde zich opgelucht, men zei hem dat het nog een half uur was naar Waldbach. Hij liep het dorp door, de lichtjes schenen door de vensters, terwijl hij er langs liep keek hij naar binnen, kinderen aan tafel, oude vrouwen, meisjes, stuk voor stuk rustige, stille gezichten, het was net of het licht van hen afstraalde, het luchtte hem op, al gauw was hij in de pastorie van Waldbach. Men zat aan tafel, hij ging naar binnen, zijn blonde lokken hingen om zijn bleke gezicht, zijn ogen en zijn mond trilden, zijn kleren waren gescheurd. Oberlin* verwelkomde hem, hij dacht dat hij een handwerksman was. 'U bent welkom, al ken ik u niet.' – 'Ik ben een vriend

* zie pagina 71 ev.

van (— — — —) en moet u de groeten van hem doen.' 'Uw naam, alstublieft...' 'Lenz.' 'Aha, is die niet in druk verschenen? Ik heb toch enkele drama's gelezen van iemand die zo heet?' 'Ja, maar beoordeelt u mij daar alstublieft niet naar.' Zij praatten verder, hij zocht naar woorden en vertelde snel, maar gespannen; allengs werd hij rustig, de huiselijke sfeer en de stille gezichten, die uit de schaduw naar voren kwamen, het heldere gezicht van het kind, waar al het licht op scheen te rusten en dat nieuwsgierig, vol vertrouwen opkeek, naar de moeder, die wat naar achteren, in de schaduw zat, stil als een engel. Hij begon te vertellen, over zijn land; hij tekende allerlei klederdrachten, belangstellend drong men om hem heen, hij voelde zich meteen thuis, zijn bleek kinderlijk gezicht, dat nu glimlachte, zijn levendige manier van vertellen; hij werd rustig, het leek hem of oude gestalten, vergeten gezichten weer opkwamen uit het donker; oude liederen keerden terug in zijn bewustzijn, hij was weg, ver weg. Tenslotte was het tijd om te gaan, men bracht hem naar de overkant van de straat, in de pastorie was geen plaats, hij kreeg een vertrek in het schoolgebouw. Hij ging naar boven, het was er koud, een ruime kamer, kaal, achterin een hoog bed, hij zette de lamp op tafel en liep op en neer, hij keek terug op deze dag, hoe hij hierheen was gekomen, waar hij nu was, de kamer bij de dominee met de lichtjes en de vriendelijke gezichten, ze leken hem nu een schim, een droom, en hij werd door de leegte bevangen, weer net als op de berg, maar hij kon dit met niets meer opvullen, het licht was gedoofd, de duisternis slokte alles op;

een onnoemelijke angst maakte zich van hem meester, hij sprong op, hij liep de kamer door, de trap af, tot voor het huis; maar tevergeefs, enkel duisternis, niets, hij was zichzelf een droom, losse gedachten flitsten op, hij hield ze vast; hij meende steeds 'Onze Vader' te moeten zeggen; hij wist niet meer waar hij was, een duister instinct dwong hem zich te redden, hij stootte tegen de stenen, hij reet zich open met zijn nagels, van pijn begon hij weer tot bewustzijn te komen, hij stortte zich in het bekken van de bron, maar het water was niet diep, hij plofte erin. Er kwamen mensen, ze hadden het gehoord, ze riepen naar hem. Oberlin kwam aangehold; Lenz was weer tot zichzelf gekomen, hij besepte volledig in wat voor toestand hij zich bevond, hij was weer helder, nu schaamde hij zich en voelde zich bedroefd, omdat hij deze brave mensen had laten schrikken, hij zei dat hij gewoon was een koud bad te nemen en liep weer naar boven; door de uitputting kwam hij eindelijk tot rust.